

Рахункова палата України

Висновок за результатами аналізу виконання Державного бюджету України за перший квартал 2004 року

Київ 2004

ЗМІСТ

I. Виконання Державного бюджету України.....	3
1.1. Економічна ситуація та її вплив на виконання державного бюджету.....	4
1.2. Організаційні заходи Уряду щодо виконання державного бюджету.....	8
II. Висновки щодо виконання доходної частини державного бюджету.....	11
III. Висновки щодо виконання видаткової частини державного бюджету.....	20
IV. Висновки щодо фінансування державного бюджету та стану державного боргу.....	27
V. Міжбюджетні трансферти та виконання місцевих бюджетів.....	29

Рахунковою палатою відповідно до статей 2, 6, 7, 22 і 30 Закону України “Про Рахункову палату” та на підставі квартального звіту про виконання Державного бюджету України, місцевих бюджетів та зведеного бюджету України станом на 1 квітня 2004 року, поданого Державним казначейством 07.05.2004 №06-04/359-3832 (вх. від 14.05.2004 №630/05), а також матеріалів контрольно-аналітичних заходів, проведених департаментами Рахункової палати, здійснено аналіз виконання Державного бюджету України за перший квартал 2004 року.

У ході аналізу використано звітні та інформаційно-аналітичні дані Міністерства фінансів, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції, Державної податкової адміністрації, Державної митної служби, Державного комітету статистики, Фонду державного майна, Національного банку тощо.

Колегія Рахункової палати розглянула матеріали аналізу виконання Державного бюджету України за перший квартал 2004 року та затвердила наступний висновок.

I. ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Уряд, виконавши державний бюджет у першому кварталі 2004 року з профіцитом та маючи вільний залишок коштів бюджету на початок року, не забезпечив проведення у повному розмірі передбачених Бюджетним розписом видатків.

- Державний бюджет у січні-березні 2004 року при встановленому граничному розмірі дефіциту в сумі 3 млрд. 429,5 млн. грн. виконано з перевищенням доходів над видатками (профіцитом) у сумі 200,3 млн. грн., у тому числі загальний фонд – з дефіцитом у сумі 222,4 млн. грн., спеціальний фонд – з профіцитом у сумі 422,7 млн. гривень. В першому кварталі 2004 року надійшло до державного бюджету коштів у сумі 18 млрд. 506 млн. грн. (надходження доходів – 11 млрд. 438,5 млн. грн., власні надходження бюджетних установ – 1 млрд. 415,8 млн. грн., надходження від повернення кредитів – 198,1 млн. грн., кошти для фінансування бюджету – 5 млрд. 453,6 млн. грн.) або 24 відс. від уточнених річних показників (77 млрд. 6,2 млн. гривень). Крім того, вільні залишки коштів, які в доходній частині державного бюджету на 2004 рік не враховані, станом на 1 січня 2004 року склали 2 млрд. 297,3 млн. гривень.***

В цілому фінансові ресурси державного бюджету в першому кварталі становили 20 млрд. 803,3 млн. гривень.

- Витрати державного бюджету в першому кварталі 2004 року становили 15 млрд. 471,2 млн. грн. при затверджених на рік з урахуванням внесених змін 76 млрд. 663,9 млн. грн. або 20,2 відсотка.***

В цілому видатки державного бюджету проведено в сумі 12 млрд. 675,8 млн. грн., що становить 19,6 відс. річних призначень. Видатки загального фонду склали 10 млрд. 94,6 млн. грн. або лише 90,9 відс. до затвердженого та 89,7 відс. уточненого бюджетного розпису на звітний період, видатки спеціального фонду – 2 млрд. 581,2 млн. грн. або 19,5 відс. річних призначень.

➤ Здійснення витрат на проведення видатків бюджету і погашення державного боргу в сумах значно менших проти наявних фінансових ресурсів призвело до необґрунтованого зростання залишку коштів державного бюджету на рахунках Державного казначейства.

При встановленому розмірі оборотної касової готівки в сумі 400 млн. грн., залишок коштів державного бюджету станом на 01.04.2004 склав 5 млрд. 281,2 млн. грн. і зріс з початку року на 3 млрд. 34,8 млн. гривень.

1.1. Економічна ситуація та її вплив на виконання державного бюджету

• *У січні-березні 2004 року в економіці зберігалися позитивні тенденції минулого року, зумовлені сприятливою зовнішньоекономічною кон'юнктурою для вітчизняних товарів. Приріст реального валового внутрішнього продукту становив 10,8 відс. проти 8,4 відс. у відповідному періоді 2003 року та 4,8 відс. за прогнозом на рік. Промислове виробництво зросло на 18,8 відс. проти минулорічних 11 відс. та прогнозованих на рік 6 відсотків.*

✓ Найбільший приріст валової доданої вартості досягнуто в будівництві (29,9 відс.) та обробній промисловості (22,8 відсотка). Водночас в сільському господарстві, мисливстві та лісовому господарстві валова додана вартість скоротилася на 4,1 відсотка. Порівняно з 2003 роком зростання виробництва відбулося в усіх галузях промисловості, за винятком діяльності з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води (падіння на 4,3 відсотка).

✓ Приріст обсягів виробництва в машинобудуванні становив 46,3 відс., тоді як у відповідному періоді минулого року – 16,7 відс. та 10 відс. за річним прогнозом. Суттєво збільшилися обсяги випуску автомобільного транспорту – у 2,1 раза, електричних машин і апаратури – 1,8 раза. Експорт транспортних засобів та шляхового обладнання збільшився у 2,3 раза, механічного обладнання, машин та механізмів – у 1,7 раза. Всього машинобудівної продукції експортовано на суму 1 млрд. 421,5 млн. дол. США, що склало 19,8 відс. загального обсягу експорту.

✓ Виробництво продукції хімічної та нафтохімічної промисловості зросло на 19,9 відс. проти 15,8 відс. за січень-березень 2003 року та передбачуваних на рік 5 відсотків. Проти перших трьох місяців минулого року суттєво зріс випуск гумової продукції – на 42,2 відс. та пластмасових виробів – 45,5 відсотка. При цьому експорт цієї продукції збільшився у 1,9 раза. Загалом на експорт спрямовано хімічної продукції на суму

1 млрд. 291,9 млн. дол. США, що становило 18 відс. загального обсягу експорту.

✓ **Приріст виробництва продукції металургії та оброблення металу становив 18,8 відс. проти 15,5 відс. у січні-березні 2003 року та 2 відс. за прогнозом на рік.** Найбільший приріст досягнуто у виробництві кольорових металів (в 1,8 раза) та обробленні металу (42,9 відсотка). Водночас випуск сировинної продукції – чавуну і сталі збільшився проти січня-березня 2003 року на 8,4 і 7,1 відс., відповідно, а випуск прокату готових чорних металів – на 7,9 відсотка. **Зберігалася орієнтація металургійної галузі на зовнішні ринки.** У січні-березні поточного року недорогоцінних металів та виробів з них експортовано на 39,5 відс. більше ніж у січні-березні минулого року. Зокрема, вивіз за межі країни чорних металів збільшився на 32,5 відс. до 2 млрд. 74,5 млн. дол. США, виробів з чорних металів – у 1,5 раза до 264 млн. дол. США, міді і виробів з міді – у 7,3 раза до 110,3 млн. дол. США. Як наслідок, частка виробів з чорних металів у загальному обсязі експорту товарів збільшилася з 3,5 до 3,7 відс., міді та виробів з міді – з 0,3 до 1,5 відсотка. **Експорт металургійної продукції у цілому збільшився до 2 млрд. 583,5 млн. дол. США, що становило понад третину загального обсягу експорту (36 відсотків).**

З метою розвитку внутрішнього ринку металу, стабілізації фінансово-економічного стану вітчизняних підприємств-виробників і споживачів металопродукції на початку березня цього року укладено Меморандум про узгодження дій між Кабінетом Міністрів України, підприємствами гірничо-металургійного комплексу та споживачами металопродукції. Згідно з досягнутими домовленостями розпорядженням Уряду від 26.03.2004 №179-р встановлено обсяги постачання металопродукції на внутрішній ринок у 2004 році на рівні 2,4 млн. тонн або 75 відс. потреби. Станом на 14.04.2004 українськими споживачами подано заявки на придбання в українських металургів за грудневими цінами минулого року 3,59 млн. тонн металу, в тому числі підприємствами машинобудування – 1,1 млн. тонн.

✓ **Товарний експорт за січень-березень поточного року, порівняно з січнем-березнем 2003 року, в цілому зріс на 45,2 відс. і становив 7,2 млрд. дол. США, імпорт – на 39,2 відс. і склав 6,3 млрд. дол. США.** Позитивне сальдо за перший квартал 2004 року дорівнювало 857,2 млн. дол. США, що більш ніж вдвічі перевищило відповідний показник 2003 року (402,5 млн. дол. США). Частка продукції металургії, хімічної та нафтохімічної промисловості, а також машинобудування в загальному експорті товарів становила 73,8 відсотка.

• *Економічне зростання децю поліпшило фінансовий стан суб'єктів господарювання. Проте боргові зобов'язання підприємств нарощувалися, дебіторська заборгованість зросла до 295,6 млрд. грн. або на 21,1 млрд. грн., кредиторська – до 368,1 млрд. грн. або на 23,2 млрд. гривень. За експертною оцінкою, збиткова діяльність окремих підприємств та організацій завдасть бюджетних втрат в наступних податкових періодах на суму майже 795 млн. гривень.*

✓ **Рахункова палата неодноразово наголошувала, що збиткова діяльність підприємств, за відсутності джерел покриття збитків, є**

сумнівною і свідчить про приховування прибутків. Водночас перенесення збитків на наступні податкові періоди відповідно зменшує об'єкт оподаткування податком на прибуток. У першому кварталі поточного року Уряд здійснював заходи щодо з'ясування причин збиткової роботи підприємств та організацій. **За підсумками перевірок податкових органів практично кожне друге перевірене збиткове підприємство задекларувало свої збитки безпідставно.** У січні-лютому кількість збиткових підприємств зменшилася на 4 відс. пункти, а в промисловості – на 6,4 відс. пункта, і становила, відповідно, 38 та 43,6 відсотка. У промисловості за кількістю збитково працюючих підприємств середній показник перевищено в добувній промисловості (54 відс.), виробництві і розподіленні електроенергії, газу та води (53,8 відс.), виробництві неметалевих мінеральних виробів (47,6 відс.), харчовій промисловості та переробленні сільськогосподарських продуктів (45,3 відс.), а також машинобудуванні (44,8 відсотка). **Збитки, одержані збитково працюючими підприємствами зменшилися на 1,5 відс. або 49,7 млн. грн. до 3,2 млрд. гривень.** Обсяги збитків промислових підприємств, відповідно, скоротилися на 22,4 відс. або 442,1 млн. грн. і на 01.03.2004 становили 1,5 млрд. грн., що дорівнює 48,1 відс. загального обсягу. **За експертною оцінкою, збиткова діяльність підприємств промисловості не дозволить залучити до бюджету в наступних податкових періодах 382 млн. грн., у тому числі підприємствами машинобудування – 87,7 млн. грн., металургії та оброблення металу – 46 млн. грн., хімічної та нафтохімічної промисловості – 17,8 млн. гривень.**

✓ **Обсяг прибутку рентабельних підприємств збільшився на 2,3 млрд. грн. або в 1,4 раза і на 01.03.2004 досяг 7,8 млрд. гривень.** Прибутки промислових підприємств, відповідно, зросли майже в 1,4 раза або на 1,2 млрд. грн. до 4,3 млрд. гривень. Як наслідок, **фінансовий результат, одержаний суб'єктами господарювання за підсумками економічної діяльності в січні-лютому поточного року, збільшився проти відповідного періоду 2003 року на 2,4 млрд. грн. або у 2 рази і на 01.03.2004 становив 4,6 млрд. гривень.**

✓ **Основні обсяги дебіторської та кредиторської заборгованості формувалися за рахунок неплатежів між підприємствами та установами України – 95,3 та 88,8 відс. загальних обсягів.** За січень-березень зазначені борги збільшилися на 7,7 та 7,1 відс. і становили 281,8 та 326,8 млрд. гривень. При цьому прострочена дебіторська заборгованість зросла на 5,4 млрд. грн. або 7,7 відс. і на 01.04.2004 досягла 75,6 млрд. гривень. Водночас прострочена кредиторська заборгованість скоротилася на 8,5 млрд. грн. або 8,9 відс. і становила 87,1 млрд. гривень.

У промисловості дебіторська та кредиторська заборгованість за січень-лютий поточного року склала, відповідно, 121,7 та 151,4 млрд. гривень. При цьому прострочені платежі в дебіторській заборгованості становили 56,3 млрд. грн. або 46,3 відс. загального обсягу, кредиторській – 67,2 млрд. грн. або 44,4 відсотка. Кредиторська заборгованість металургійних підприємств склала 17,9 млрд. грн. і з початку року збільшилася на 14,2 відс., дебіторська заборгованість зросла на 15,6 відс. до 15,2 млрд. гривень. Обсяг кредиторської заборгованості машинобудівних підприємств зріс на 6,4 відс. і на 1 березня 2004 року становив

16,1 млрд. гривень. Дебіторська заборгованість, відповідно, зросла на 3,4 відс. і становила 11,1 млрд. гривень. У **хімічній промисловості** кредиторська заборгованість збільшилася на 5,6 відс. до 6,4 млрд. грн., дебіторська – на 7,5 відс. до 4,4 млрд. грн., відповідно.

Залишалася значною заборгованість перед зовнішніми кредиторами, яка на початок квітня 2004 року досягла **41,3 млрд. гривень**. Заборгованість українських підприємств перед суб'єктами підприємництва країн СНД становила 17,4 млрд. гривень. Прострочена кредиторська заборгованість становила 10,8 млрд. гривень.

• Ріст цін виробників промислової продукції відбувався більш високими темпами (106,8 відс.) ніж прогнозувалося на бюджетний рік (105,1 відс.) та досягнутими в січні-березні минулого року (103,3 відсотка). Стрімке зростання цін на продукцію, вироблену підприємствами гірничо-металургійного комплексу та нафтопереробними підприємствами, спонукало Уряд до застосування адміністративних заходів.

✓ Починаючи з липня 2003 року спостерігається поступове підвищення цін на **продукцію гірничо-металургійного комплексу**. В цілому за минулий рік ціни зросли на 13,5 відс., а за січень-березень поточного року – 14,7 відсотка. Зростання в першому кварталі вартості вітчизняного коксуючого вугілля на 25-26 відс. та імпортованого із Російської Федерації – більш як на 20 відс. призвело до подорожчання коксу в середньому на 22-23 відсотки.

Поглиблене вивчення цього питання розпочато Антимонопольним комітетом лише після доручення Президента України. Комітет з'ясував, що різке підвищення цін допустили найбільші виробники галузі, які входять до промислово-фінансових груп “Інтерпайп”, “ТАС”, “Приват” та “Сістем Кепітал Менеджмент”. Зокрема, ВАТ “Нікопольський завод феросплавів” ціни на вироблювану продукцію підвищено на 76,8 відс., ВАТ “Кременчуцький сталеливарний завод” – 23-26 відс., ВАТ “Комінмет” – 43-50 відс., ВАТ “МК “Азовсталь” – 11-33 відсотки. З метою розв'язання цінової проблеми Антимонопольним комітетом надано рекомендації металовиробникам щодо зниження цін на продукцію до економічно обґрунтованого рівня.

Водночас розпорядженням Уряду від 26.03.2004 №179-р металургійним підприємствам та підприємствам-споживачам металопродукції рекомендовано укласти договори на постачання металопродукції за цінами, що діяли на 1 січня 2004 року з пропорційним зниженням цін на кокс, залізорудну сировину, феросплави та вогнетриви. Крім того, для запобігання подальшого необґрунтованого підвищення цін на металопродукцію з 1 квітня 2004 року розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31.03.2004 №204-р введено декларування підприємствами-монополістами зміни цін на гірничорудну та металургійну продукцію, яка реалізується на внутрішньому ринку. Дія задекларованих цін зберігатиметься до 1 вересня поточного року.

✓ Підвищення світових цін на нафту (на 10 відс.) разом із зростанням сезонного попиту призвело до подорожчання **нафтопродуктів** на внутрішньому ринку на 3-9 відсотків. Так, з початку 2004 року окремі марки бензину (А-76, А-92, А-95) та дизельне паливо подорожчали на

12-14 відсотків. З метою забезпечення сільгоспвиробників нафтопродуктами на період проведення ними сільгоспробіт (березень-листопад 2004 року) між Урядом та українськими нафтовими та нафтопереробними компаніями 3 лютого 2004 року підписано Угоду щодо узгодження дій між сільгосптоваровиробниками та вітчизняними нафтопереробними компаніями в частині забезпечення сільгосптоваровиробників нафтопродуктами. За Угодою нафтопереробні підприємства на час посівної і збиральної кампанії мають поставити аграріям дизпаливо за ціною, яка не перевищуватиме 1700 гривень за тонну.

✓ **Зростання цін на споживчому ринку відбувалося в прогнозованих межах – 102,2 відс. проти передбачуваних на рік 106,3 відс. (в січні-березні 2003 року – 103,7 відсотка).** Ріст споживчих цін на послуги (3 відс.) перевищив зростання цін на продовольчі та непродовольчі товари (2,4 та 0,7 відс., відповідно). Найбільше подорожчали послуги з охорони здоров'я (5,9 відс.), плата за електроенергію, газ, тепло та воду (3,9 відсотка). На продовольчому ринку дорожчими стали фрукти – на 10,5 відс., м'ясо і птиця – 4,6 відс., овочі – 4,3 відс., пшеничне борошно – 3,7 відс., макаронні вироби – 2,9 відсотка.

• ***Залишається не ліквідованою заборгованість із виплати заробітної плати. Збільшилася кількість безробітних і перевищила 1 млн. осіб.***

✓ **Залишилися значними борги з виплати заробітної плати в реальному секторі економіки.** На 01.04.2004 загальний обсяг боргу склав **1,79 млрд. грн.**, з нього 1,1 млрд. грн. – у промисловості. Вчасно не отримали заробітну плату **1,2 млн. осіб** або 11 відс. загальної кількості штатних працівників, ним в середньому не виплачено 1047 гривень.

✓ За січень-березень поточного року **кількість зареєстрованих безробітних збільшилась на 73,2 тис. осіб і на 01.04.2004 становила 1,06 млн. осіб, офіційний рівень безробіття** (у відсотках до працездатного населення), відповідно, **підвищився на 0,3 відс. пункта до 3,9 відсотка.** За методологією Міжнародної організації праці рівень безробіття в Україні становив 9,7 відс. економічно активного населення або 2,04 млн. громадян.

1.2. Організаційні заходи Уряду щодо виконання державного бюджету

• ***Кабінет Міністрів України та Міністерство фінансів у звітному періоді здійснили ряд організаційних заходів щодо виконання державного бюджету поточного року, проте в цій роботі мали місце істотні недоліки.***

Прем'єр-міністр України дорученням від 10.12.2003 №78785 зобов'язав Міністерство фінансів, центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київську та Севастопольську міські держадміністрації за участю Національного банку здійснити заходи спрямовані на забезпечення виконання Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік”. Цим документом

передбачено 66 доручень щодо здійснення відповідних заходів з виконання в цілому Закону та окремих його статей.

Відповідно до статті 13 Закону Уряд розпорядженням від 10.12.2003 №762-р затвердив Програму скорочення податкового боргу, а розпорядженням від 31.03.2004 №207-р встановив завдання з мобілізації в поточному році до державного бюджету податків і зборів, які адмініструються Державною податковою адміністрацією.

Проте в першому кварталі 2004 року не забезпечено виконання вимог Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” та доручення Прем’єр-міністра України від 10.12.2003 №78785 в частині своєчасного розроблення та затвердження порядків проведення видатків за окремими напрямками. Реалізація 38 статей Закону передбачала обов’язкове прийняття Урядом нормативно-правових актів. В першому кварталі 2004 року на виконання Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” Уряд видав 34 постанови та 9 розпоряджень.

➤ **Несвоєчасне забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання вимог окремих статей Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” незадовільно впливало на його виконання. Із значним запізненням Уряд прийняв рішення щодо виконання окремих статей Закону.**

✓ Статтею 67 Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” зобов’язано Уряд розробити в місячний термін порядок надання та погашення середньострокових безвідсоткових позичок на умовах повернення за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку місцевим органам влади та місцевого самоврядування. Зазначений порядок визначено постановою Кабінету Міністрів України №367 лише 24 березня 2004 року.

✓ Не виконано доручення Прем’єр-міністра України від 10.12.2003 №78785 до Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” щодо статті 75 Закону в частині затвердження переліку військових частин, військових навчальних закладів, науково-дослідних установ, які утримуються за рахунок бюджету та належать до сфери управління військових формувань, утворених відповідно до законів України, а також підприємства Міністерства оборони та органів і установ виконання покарань, що звільняються від сплати земельного податку, з визначенням розмірів земельних ділянок.

✓ **Залишилися не виконаними вимоги статті 23** Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” щодо затвердження Урядом переліку відкритих акціонерних товариств, 75 відс. коштів від продажу акцій яких зараховуються до спеціального фонду державного бюджету та спрямовуються на субвенцію з державного бюджету місту Харкову на ліквідацію наслідків аварії на очисних спорудах.

➤ **За окремими бюджетними програмами видатки здійснені за відсутності затверджених Порядків їх проведення.**

✓ **Не виконані вимоги статті 106** Закону в частині визначення Урядом порядку проведення державними органами видатків на здійснення

централізованих заходів з питань дітей, молоді, жінок і сім'ї та державну підтримку молодіжних організацій на виконання загальнодержавних програм і заходів стосовно дітей, молоді, жінок, сім'ї. Проте **впродовж звітного періоду видатки на здійснення централізованих заходів з питань дітей, молоді, жінок та сім'ї** проведено в сумі **2 млн. 528,5 тис. гривень**.

✓ **Частина третя статті 58 Закону зобов'язувала Кабінет Міністрів України затвердити порядок надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання заходів з упередження аварій та запобігання техногенних катастроф у житлово-комунальному господарстві та на інших аварійних об'єктах комунальної власності та субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання інвестиційних проектів на умовах співфінансування з місцевих бюджетів і розподіл їх за об'єктами на підставі пропозицій народних депутатів України.**

Проте, **без затвердження порядку Уряд видав розпорядження від 19 лютого 2004 року №95-р**, яким передбачив виділити Раді міністрів Автономної Республіки Крим 14,5 млн. грн. на реконструкцію водоводу у м. Керчі, **17,8 млн. грн.** – на завершення будівництва тролейбусного депо і контактних мереж та **5,7 млн. грн.** – на придбання рухомого складу для м. Керчі та **розпорядження від 26 березня 2004 року №177-р**, яким за рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання заходів із запобігання аваріям та техногенним катастрофам у житлово-комунальному господарстві та на інших аварійних об'єктах комунальної власності виділив бюджету м. Мукачєвого Закарпатської області кошти у сумі **7,8 млн. грн.** для розв'язання соціально-економічних проблем.

➤ **Окремі рішення Кабінету Міністрів України щодо виконання статей Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” прийняті з порушенням норм чинного законодавства.**

✓ **Постанова Кабінету Міністрів України від 21.01.2004 №55** про перерахування субвенцій на надання пільг, субсидій та компенсацій за рахунок надходжень до загального фонду державного бюджету рентної плати за транзитне транспортування природного газу і за природний газ, що видобувається в Україні, є такою, що не відповідає статтям 46 та 58 Закону та статті 13 Бюджетного кодексу України, оскільки норми цих статей не обумовлюють закріплення бюджетних призначень на видатки загального фонду державного бюджету за рахунок конкретно визначених джерел надходжень.

✓ **Прийнята Кабінетом Міністрів України постанова від 24.03.2004 №361** щодо проведення експерименту з використання для будівництва та придбання житла для військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, сум заборгованості, що утворилася у підприємств, які здійснюють відповідальне зберігання матеріальних цінностей державного резерву перед Державним комітетом з державного матеріального резерву внаслідок самовільного відчуження (використання, реалізації) або несвоєчасного повернення цими підприємствами зазначених цінностей **не відповідає вимогам статті 7 Закону України “Про державний матеріальний резерв”**. Згідно із вимогами вказаної статті за рахунок коштів, одержаних від реалізації матеріальних цінностей державного резерву та їх запозичення,

здійснюється фінансування витрат на утримання та розвиток системи державного резерву, проведення операцій з матеріальними цінностями державного резерву. Використання цих коштів на іншу мету не передбачено.

II. ВИСНОВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ДОХОДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

• Всього за січень-березень поточного року до Державного бюджету України надійшло 12 млрд. 854,3 млн. грн. або 21,2 відс. затвердженого на рік обсягу. До загального фонду державного бюджету надійшло 9 млрд. 879,6 млн. грн., спеціального фонду – 2 млрд. 974,7 млн. грн., у тому числі 1 млрд. 415,8 млн. грн. власних надходжень бюджетних установ, які помісячно бюджетним розписом не плануються.

Згідно з Розписом Державного бюджету України на 2004 рік доходи загального фонду, а також спеціального фонду, за винятком власних надходжень бюджетних установ, мають помісячну розбивку. Власні надходження бюджетних установ передбачені у річних обсягах.

Планові надходження загального фонду на січень-березень поточного року встановлені в сумі 9 млрд. 660 млн. грн. або 20,2 відс. річного плану, надходження до спеціального фонду за винятком власних надходжень бюджетних установ – 2 млрд. 224,2 млн. грн. або 29,5 відсотка. Таким чином, доходна частина державного бюджету на перший квартал поточного року визначена в сумі 11 млрд. 884,2 млн. грн. або 21,4 відс. затвердженого плану на рік.

Фактичні надходження доходів державного бюджету (за винятком власних надходжень бюджетних установ) становили 11 млрд. 438,5 млн. грн. або 96,2 відс. плану на перший квартал та 20,6 відс. річної суми. Доходи загального фонду склали 9 млрд. 879,6 млн. грн. або 102,3 відс. плану, доходна частина спеціального фонду, за винятком власних надходжень бюджетних установ, за перший квартал поточного року виконана в сумі 1 млрд. 558,9 млн. грн., що на 29,9 відс. менше планового обсягу на цей період.

Власні надходження бюджетних установ у січні-березні поточного року становили 1 млрд. 415,8 млн. грн. або 27,1 відс. затверджених на рік обсягів. Плата за послуги, що надаються бюджетними установами, яка є основним джерелом цих надходжень (84,7 відс.), становила 1 млрд. 199,8 млн. грн. або 23,1 відс. затвердженої річної суми. Кошти, що надходять до бюджетних установ з інших джерел у вигляді благодійних внесків, грантів, дарунків, а також кошти на виконання окремих доручень, більше ніж у 4 рази перевищили обсяги, затвержені законом на 2004 рік, і склали 216 млн. гривень.

Виконання державного бюджету за січень-березень поточного року в розрізі категорій та джерел доходів характеризують дані, наведені в таблиці 1.

Виконання державного бюджету за доходами

млн. грн.

№ з/п	Показники	Затверджено на 2004 рік -всього	Січень-березень 2004 року								
			План			Виконано			відс. виконання до плану		
			всього	у т.ч.		всього	у т.ч.		всього	у т.ч.	
				загальний фонд	спеціальний фонд		загальний фонд	спеціальний фонд		загальний фонд	спеціальний фонд
	ВСЬОГО ДОХОДІВ	60 702	-	9 660	-	12 854	9 880	2 975	-	102,3	-
A.	<u>ДОХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ БЮДЖЕТНИМ РОЗПИСОМ</u>	55 469	11 884	9 660	2 224	11 439	9 880	1 559	96,2	102,3	70,1
	у тому числі:										
I.	Податкові надходження	41 885	8 015	7 528	487	8 403	7 883	519	104,8	104,7	106,6
1.1	податок на прибуток підприємств	12 282	2 516	2 516	-	2 464	2 464	-	98	98	-
1.2	податок на додану вартість	18 357	3 921	3 921	-	3 968	3 968	-	101,2	101,2	-
1.3	акцизний збір із вироблених в Україні товарів	5 810	1 123	749	374	1 230	854	375	109,5	114,1	100,5
1.4	акцизний збір із ввезених на територію України товарів	625	101	27	74	131	38	93	129,7	141,1	126
1.5	ввізне мито	3 879	778	745	33	722	678	44	92,8	91	133,3
1.6	вивізне мито	524	84	84	-	254	254	-	у 3 рази більше	у 3 рази більше	-
1.7	кошти, отримані за вчинення консульських дій	274	47	42	5	57	51	6	121,3	122,1	118,4
II.	Неподаткові надходження	11 174	3 285	1 780	1 505	2 453	1 618	835	74,7	90,9	55,5
2.1	частина прибутку (доходу) господарських організацій, що вилучається до бюджету	699	255	255	-	116	116	-	45,6	45,6	-
2.2	дивіденди (доход), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств	449	149	-	149	154	5	149	-	-	100
2.3	рентна плата за транзитне транспортування природного газу через територію України	2 303	655	655	-	611	611	-	93,3	93,3	-
2.4	митні збори	597	125	125	-	164	164	-	130,9	130,9	-
2.5	надходження коштів від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки, іншого майна Збройних Сил України та інших утворених згідно з законодавством військових формувань	527	143	69	74	62	29	33	43,4	42,3	44,7
2.6	додаткові збори на виплату пенсій	2 186	475	-	475	488	-	488	102,8	-	102,8
III.	Доходи від операцій з капіталом	471	136	63	73	152	68	84	111,8	108,1	115,9
3.1	надходження від реалізації матеріальних цінностей державного резерву	291	73	-	73	34	-	34	46,9	-	46,9
IV.	Офіційні трансферти	1745	391	289	102	372	310	62	95,1	107,3	60,9
4.1	надходження від секретаріату ООН за участь українського контингенту у миротворчих операціях	154	102	-	102	62	-	62	60,9	-	60,9
4.2	від органів державного управління	1 591	289	289	-	310	310	-	107,3	107,3	-
V.	Цільові фонди	194	58	-	58	58	-	58	100,1	-	100,1
5.1	платежі до Фонду України соціального захисту інвалідів	120	39	-	39	38	-	38	96,3	-	96,3
5.2	збір за забруднення навколишнього природного середовища	74	19	-	19	20	-	20	108,2	-	108,2
B.	<u>ДОХОДИ, НЕ ПЕРЕДБАЧЕНІ БЮДЖЕТНИМ РОЗПИСОМ</u>										
	Власні надходження бюджетних установ	5 233	-	-	-	1415,8	-	1415,8	-	-	-

➤ **Виконання державного бюджету у звітному періоді відбувалося в умовах податкових очікувань, пов'язаних із можливим поновленням пільг з оподаткування, дію яких на 2004 рік було зупинено законом про державний бюджет.**

✓ Відповідно до статті 80 Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” зупинено або обмежено дію положень 5 податкових законів. Зокрема, звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з продажу (передплати) і доставки друкованої продукції обмежено лише операціями з продажу учнівських зошитів, підручників та навчальних посібників вітчизняного виробництва; з продажу лікарських засобів, виробів медичного призначення та послуг з охорони здоров'я – переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України; операцій з приватизації державного та комунального майна – тільки безоплатною приватизацією житлового фонду; **скасовано** пільгу щодо продажу або передачі у власність новозбудованого житла фізичним особам для його використання як місця проживання тощо.

Обмежено також дію податкових пільг, наданих відповідно до спеціальних законів щодо державної підтримки окремих галузей, зокрема, підприємств автомобілебудівної, літакобудівної та суднобудівної промисловості, підприємств з виготовлення боєприпасів, їх елементів та виробів спецхімії, заготівельних підприємств. Статтею 80 закону про державний бюджет на 2004 рік також зупинено дію пільгової ставки акцизного збору на спирт етиловий.

Відповідно до статті 95 закону при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток від'ємне значення об'єкта оподаткування (балансові збитки), яке обліковувалось у платника податку станом на 1 січня 2002 року і не було погашено на 1 січня 2004 року, не враховується у зменшення об'єкта оподаткування з податку на прибуток за наслідками податкових періодів поточного року.

Проте Законом України від 05.02.2004 №1444-IV “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” (так званий, “малий податковий кодекс”), окрім низки змін та доповнень до податкових норм законодавчих актів, передбачалося відновити згадані податкові пільги. У зв'язку із застосуванням Президентом вето до зазначеного закону, на розгляд сесії Верховної Ради України внесено низку законопроектів про зміни до закону про державний бюджет в частині податкового законодавства, що створює нестабільні умови його виконання. Перші зміни до податкових норм, встановлених законом про державний бюджет, внесено Законом України від 04.03.2004 №1593-IV “Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” в частині оподаткування податком на додану вартість продукції сільгоспвиробництва.

• **Кабінетом Міністрів України впродовж січня-березня поточного року прийнято низку рішень в частині надання пільг з оподаткування, реалізація яких призводить до втрат бюджетних надходжень.**

✓ Урядовим розпорядженням від 04.02.2004 №51-р дозволено здійснювати митне оформлення зернових культур, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України, із застосуванням нульової ставки митного збору за перші 30 календарних днів перебування їх під митним контролем.

✓ Урядовим розпорядженням від 21.02.2004 №96-р “Деякі питання випуску, обслуговування та погашення облігацій державного підприємства “Національна атомна енергогенеруюча компанія “Енергоатом” визначено, що фінансування витрат з обслуговування та погашення облігацій здійснюватиметься також за рахунок складової тарифу на вироблену Компанією електроенергію, хоча у такий спосіб можливо здійснювати безпосереднє фінансування будівництва енергоблоків. Відповідно до зазначеного рішення постановою НКРЕ від 27.02.2004 №196 “Про затвердження тарифу на відпуск електричної енергії ДП НАЕК “Енергоатом” тариф на відпуск електроенергії підприємствами Компанії у 2004 році збільшено з 6,48 до 6,65 коп. за 1 кВт год. за рахунок включення витрат на обслуговування та погашення облігацій в сумі 122,6 млн. гривень.

✓ Розпорядженням від 28.02.2004 №98-р “Про внесення зміни до розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 р. №225” Урядом продовжено до 25 грудня 2006 року відстрочку на умовах податкового кредиту у сплаті податку на додану вартість, акцизного збору та податку на прибуток із застосуванням нульової ставки за користування цим кредитом, надану ТОВ “Співдружність ініціативних працездатних інвалідів”. Таку відстрочку товариству було надано згідно з розпорядженням від 26.04.2002 №225-р до 25 грудня 2002 року і періодично Уряд подовжує термін її дії.

✓ Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 №135-р із застосуванням нульової ставки митного збору за перебування під митним контролем дозволено здійснити митне оформлення вантажів гуманітарної допомоги, яка надійшла з Швеції на адресу Керченського відділення Міжнародної благодійної організації “Глобальне сприяння – Україна” – “Глобальне сприяння – Керч”.

• *Статтею 93 Закону України від 27.11.2003 №1344-IV “Про Державний бюджет України на 2004 рік” встановлено, що контроль за справлянням (стягненням) платежів до бюджету здійснюється органами, які повинні забезпечувати їх надходження, згідно з додатком №8 до цього Закону. Внаслідок незадовільного виконання центральними органами виконавчої влади вимог закону про державний бюджет в частині здійснення контролю за справлянням (стягненням) платежів до бюджету за окремими доходними джерелами не надійшло понад 1,3 млрд. грн., у тому числі до загального фонду – понад 500 млн. грн., спеціального фонду – 798,2 млн. . Водночас перевиконання планових показників за окремими надходженнями становило понад 800 млн. гривень.*

➤ Впродовж січня-березня поточного року за платежами, які адмініструються Державною податковою адміністрацією, не надійшло 259,8 млн. грн.

доходів, у тому числі, 139,1 млн. грн. або 54,4 відс. частини прибутку (доходу) державних підприємств, що вилучається до бюджету; 51,5 млн. грн. або 2 відс. податку на прибуток підприємств; 43,9 млн. грн. або 6,7 відс. рентної плати за транзит природного газу через територію України; 10,3 млн. грн. або 67,4 відс. рентної плати за стабільний газовий конденсат, що видобувається в Україні.

➤ **Державною митною службою не виконано план надходжень доходів у сумі 174,8 млн. грн., зокрема, податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів – 100,7 млн. грн., а мита на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності, – 74,1 млн. гривень.**

➤ **Міністерством екології та природних ресурсів не забезпечено надходження майже 24 млн. грн. або 99,9 відс. від продажу на аукціонах дозволу (ліцензії) на право користування надрами. Статтею 9 Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” передбачено встановлення Кабінетом Міністрів України порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами, який до цього часу не затверджено, що і призвело до невиконання плану надходжень.**

➤ **НАК “Нафтогаз України” не забезпечено майже 40 млн. грн. або 57,7 відс. плану надходжень до загального фонду в рахунок погашення заборгованості поточного року перед Міністерством оборони України за Угодою між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про передачу з України до Російської Федерації важких бомбардувальників ТУ-160 та ТУ-95 МС, крилатих ракет повітряного базування великої дальності та обладнання.**

➤ **Міністерством оборони не забезпечено 40,7 млн. грн. або 55,3 відс. плану надходжень спеціального фонду від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки, іншого майна Збройних Сил України та інших утворених згідно з законодавством військових формувань.**

➤ **До державного бюджету не надійшло 99,2 млн. грн. або 41,3 відс. планового обсягу збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, контроль за справлянням якого, закріплено за Міністерством палива та енергетики.**

➤ **Не виконано план надходжень до спеціального фонду від секретаріату ООН за участь українського контингенту у миротворчих операціях на суму 39,8 млн. грн. або 39,1 відс. та 529,8 млн. грн. або 100 відс. платежів, пов'язаних з перебуванням Чорноморського флоту Російської Федерації на території України, відповідно до Угоди, укладеної 28 травня 1997 року, контроль за якими закріплено за Міністерством закордонних справ.**

➤ **План надходження коштів від реалізації матеріальних цінностей державного резерву до спеціального фонду, які контролюються Міністерством економіки**

та з питань європейської інтеграції, за січень-березень не виконано на **38,5 млн. грн. або 53,1 відсотка.**

➤ **Центральними органами виконавчої влади не виконано доручення Президента України від 25.12.2003 №1-1/1716** щодо погашення заборгованості за дивідендами, нарахованими на акції (частки, паї) господарських товариств, які є у державній власності. Тільки за підприємствами паливно-енергетичного комплексу, управління корпоративними правами яких здійснює Міністерство палива та енергетики, наявна заборгованість з перерахування до державного бюджету дивідендів на 1 січня поточного року складала **445,3 млн. гривень.**

Зокрема, боржниками є НАЕК “Енергоатом” (211,6 млн. грн.), ВАТ “Дніпроенерго” (84,3 млн. грн.), “ЕК “Київенерго” (50,3 млн. грн.), “ДАЕК “Донбасенерго” (49,7 млн. грн.), “ДЕК “Центренерго” (48,4 млн. грн.), “ДАЕК “Київобленерго” (0,7 млн. грн.), “ДАЕК “Закарпаттяобленерго” (0,3 млн. гривень). Крім цього, НАК “Нафтогаз України” заборгувала державі **102 млн. грн.** дивідендів за підсумками діяльності у 2002 році.

➤ **Перевиконано планові надходження до загального фонду** за податком на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) на 129,9 млн. грн. або 3,7 відс., акцизним збором на 116,5 млн. грн. або 15 відс., плати за видачу ліцензій на використання радіочастот – на 62,8 млн. грн. або у 10,5 рази, мита на товари, що вивозяться суб’єктами підприємницької діяльності – на 170 млн. грн. або у 3 рази. Плановий обсяг за надходженнями до **спеціального фонду** акцизного збору перевиконано на 20,9 млн. грн. або 4,7 відс., збору з послуг стільникового рухомого зв’язку на 16,3 млн. грн. або 32,3 відс., збору при відчуженні легкових автомобілів на 17 млн. грн. або 25,2 відс., мита на нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них, що ввозяться суб’єктами підприємницької діяльності та громадянами на 11 млн. грн. або 33,3 відс., збору з операцій з купівлі-продажу нерухомого майна на 12,8 млн. грн. або 55,4 відсотка.

➤ **Надходження податку на додану вартість у цілому за I квартал поточного року становили 3 млрд. 967,7 млн. грн. або 101,2 відс. запланованого на цей період та 21,6 відс. річного обсягу. Виконання планових показників досягнуто за рахунок надходжень податку з вироблених в Україні товарів.**

✓ Державною митною службою за січень-березень поточного року стягнуто 4 млрд. 347,5 млн. грн. податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів. Проте через сплату понад половини зазначеної суми податковим векселем (2 млрд. 450 млн. грн.) встановлений бюджетним розписом план грошових надходжень податку на додану вартість виконано лише на 96,1 відсотка. Надходження податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг), які адмініструються Державною податковою адміністрацією, за звітний період становили 3 млрд. 610,1 млн. грн. або 103,7 відс. планового обсягу. З урахуванням відшкодованих сум,

надходження податку з вітчизняних товарів (робіт, послуг) становили **1 млрд. 516,8 млн. гривень**. У порівнянні з аналогічним періодом минулого року надходження цього податку збільшилися на 644,6 млн. грн. або 21,7 відс., у тому числі, за рахунок скорочення пільг за цим податком – на суму понад 150 млн. гривень.

✓ Органами Держказначейства **відшкодовано платникам податку на додану вартість 2 млрд. 93,3 млн. гривень**. У порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяги відшкодування зросли на 26 відс. (431,4 млн. гривень).

✓ Відповідно до статті 12 закону про державний бюджет у 2004 році передбачено здійснити погашення простроченої бюджетної заборгованості з податку на додану вартість, яка виникла станом на 1 листопада 2003 року і не відшкодована на 1 січня 2004 року, шляхом її оформлення облігаціями внутрішньої державної позики. Станом на 1 січня поточного року обсяг простроченої бюджетної заборгованості з відшкодування податку на додану вартість складав 1,7 млрд. гривень. Згідно з реєстрами інвентаризації невідшкодована сума податку на додану вартість, що підлягала погашенню облігаціями державної внутрішньої позики, становила 900,1 млн. грн. або 52,9 відс. загальної суми простроченої бюджетної заборгованості.

Впродовж січня-березня поточного року в такий спосіб погашено прострочену бюджетну заборгованість з відшкодування податку на додану вартість у сумі 893 млн. грн. або 46,4 відс. річного обсягу (1 млрд. 926 млн. гривень). При цьому погашення бюджетної заборгованості з відшкодування податку на додану вартість шляхом її оформлення облігаціями внутрішньої державної позики відбулось як за сумами податку на додану вартість, заявленими до відшкодування на поточні рахунки платників та в рахунок інших платежів, так і сумами податку на додану вартість, заявленими до відшкодування в рахунок сплати майбутніх платежів з цього податку.

• *За даними Державної податкової адміністрації борг платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами станом на 1 квітня 2004 року склав 9 млрд. 976,7 млн. гривень. Проте зменшення обсягів податкової заборгованості не призвело до відповідного збільшення доходів державного бюджету.*

➤ **На 1 січня 2004 року податковий борг становив 14,1 млрд. грн., впродовж першого кварталу він скоротився на 4,1 млрд. грн. і на 01.04.2004 склав майже 10 млрд. гривень. При цьому заборгованість платників податку на додану вартість скоротилася на 1,9 млрд. грн. і досягла 4,6 млрд. грн., податку на прибуток підприємств – на 1,3 млрд. грн. і становила 2,8 млрд. гривень. Борг НАК “Нафтогаз України” з рентної плати за транзит природного газу через територію України з початку року збільшився на 61,1 млн. грн. і становив 1 млрд. 187,3 млн. грн. (на 1 січня поточного року – 1 млрд. 126,2 млн. гривень).**

На виконання вимог статті 13 закону про державний бюджет розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.12.2003 №762-р затверджено Програму

скорочення податкового боргу на 2004 рік у сумі 1 млрд. 530,2 млн. грн., у тому числі в першому кварталі – 382,65 млн. гривень. Крім того, розпорядженням Уряду від 31.03.2004 №207-р “Про заходи щодо мобілізації доходів до державного бюджету в 2004 році” **встановлено завдання з мобілізації до державного бюджету податків, зборів (обов’язкових платежів) і погашення перед ним податкового боргу в загальній сумі 32 млрд. 405,6 млн. грн. тільки за платежами, які адмініструються Державною податковою адміністрацією.** При цьому обсяг надходжень до державного бюджету, який має забезпечити НАК “Нафтогаз України”, визначено в сумі **6 млрд. 260 млн. грн.**, що відповідає лише сумі податкової заборгованості Компанії станом на 1 січня поточного року.

Рішень щодо забезпечення надходжень до державного бюджету платежів, контроль за стягненням яких забезпечується іншими органами виконавчої влади, Урядом не приймалося.

➤ **Скорочення заборгованості платників податків з початку року на 1,3 млрд. грн. відбулось за рахунок її списання та реструктуризації, що суперечить нормам статті 74 закону про державний бюджет.**

Списання безнадійного податкового боргу проводиться податковими органами на підставі пункту 18.2 статті 18 Закону України від 21.12.2000 №2181 “Про порядок погашення зобов’язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами”. Згідно нормам зазначеної статті закону до безнадійного податкового боргу (окрім податкового боргу платників, визнаних у встановленому порядку банкрутами, вимоги щодо якого не були задоволені у зв’язку з недостатністю активів банкрута, податкового боргу юридичних та фізичних осіб, що виник внаслідок обставин непереборної сили тощо) також віднесено податковий борг юридичних та фізичних осіб, стосовно якого минув строк давності (1095 календарних днів від дня угодження податкового зобов’язання згідно із статтею 15 закону).

Відстрочення та розстрочення податкових зобов’язань проводиться податковими органами на підставі статті 14 Закону України від 21.12.2000 №2181 “Про порядок погашення зобов’язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами”.

За нормами статті 74 закону про державний бюджет в поточному році заборонено проводити реструктуризацію або списання заборгованості (недоїмки) суб’єктів господарювання за податками, зборами (обов’язковими платежами), надавати відстрочки щодо термінів її сплати.

Як наслідок, **протягом січня-березня поточного року платникам списано 537,5 млн. грн. податкового боргу**, у тому числі, 279,1 млн. грн. – податку на додану вартість, 129 млн. грн. – податку на прибуток підприємств, 46,3 млн. грн. – акцизного збору з вироблених в Україні товарів. Крім того, **відстрочено та розстрочено 781,2 млн. грн. податкових зобов’язань**, у тому числі, податку на додану вартість – 279,6 млн. грн., податку на прибуток підприємств – 206,6 млн. грн., акцизного збору з вироблених в Україні товарів – 119 млн. гривень.

Проте збільшення надходжень податку на додану вартість та податку на прибуток підприємств у сумах, відповідних скороченню податкового боргу, не відбулося. Податковий борг за податком на прибуток підприємств у порівнянні з січнем-березнем минулого року скоротився на 1,6 млрд. грн., а надходження також зменшилися на 240,5 млн. гривень. Недоїмка за податком на додану вартість у порівнянні з січнем-березнем минулого року зменшилась на 2,8 млрд. грн., в той час як надходження зросли лише на 953 млн. гривень.

Рахункова палата вважає, що скорочення податкового боргу відбулося за рахунок виключення із звітності Державної податкової адміністрації, на підставі положень Закону України від 21.12.2000 №2181 “Про порядок погашення зобов’язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами”, **заборгованості платників податків щодо яких порушено справи про банкрутство** або прийнято рішення суду про зупинення стягнення по податках і зборах (обов’язкових платежах) до бюджетів та державних цільових фондів. Інформація стосовно причин зменшення податкової заборгованості Державною податковою адміністрацією не надається.

• **Надходження коштів, отриманих від приватизації державного майна, за січень-березень 2004 року становили 924,2 млн. грн. і в 2,8 раза перевищили плановий обсяг.**

✓ **Виконання планових показників забезпечено, в основному, за рахунок двох металургійних комбінатів, викуплених корпорацією “Індустріальний союз Донбасу”** наприкінці 2003 та початку 2004 року. Так, пакет акцій ВАТ “Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського” в розмірі 42,26 відс. статутного фонду продано за 65,8 млн. грн., а ВАТ “Дніпровський металургійний комбінат ім. Дзержинського” (48,8 відс. статутного фонду) – 711,5 млн. гривень. **До бюджету також надійшли кошти** від проданого пакету акцій ДАХК “Чорноморський суднобудівний завод” (59,7 млн. грн.), ВАТ “Пансіонат з лікування “Донбас” (13,1 млн. грн.), ВАТ “Донбасгеологія” (4,5 млн. грн.), ВАТ “Суднобудівний завод “Залів” (2,6 млн. грн.), ВАТ “Завод нерудних матеріалів “Нерудпром” (1,4 млн. гривень).

✓ **Залишилися не проданими** виставлені на конкурси пакети акцій ВАТ “Завод дереворізального інструменту “Мотор” ім. Петровського” (1,8 млн. грн.), ВАТ “Пульсар” (12,8 млн. грн.), ВАТ “Львівський завод радіоелектронної медичної апаратури” (2,6 млн. гривень). Указом Президента України від 03.03.2003 №185 **“Про заходи щодо роздержавлення відкритого акціонерного товариства Державна холдингова компанія “Павлоградвугілля”**, Фонду державного майна доручалося до 15 листопада 2003 року провести конкурс із продажу пакету акцій ВАТ “ДХК “Павлоградвугілля”. Проте зазначене завдання в 2003 році не виконано, а в поточному році двічі виставлений на конкурс пакет акцій **ВАТ “ДХК “Павлоградвугілля” за зменшеною початковою ціною 893,9 млн. грн. (номінальна вартість 1 млрд. 276,9 млн. грн.), залишився не проданим.**

ІІІ. ВИСНОВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

- *Видатки державного бюджету проведено в сумі 12 млрд. 675,8 млн. грн., що становить лише 19,6 відс. річного плану, в тому числі загального фонду – 10 млрд. 94,6 млн. грн., спеціального – 2 млрд. 581,2 млн. гривень.*

Видаткова частина загального фонду державного бюджету не виконана. Розписом Державного бюджету України на 2004 рік, затвердженим 13 січня 2004 року, передбачалося провести видатки загального фонду державного бюджету в першому кварталі в сумі 11 млрд. 110,7 млн. грн. або 21,5 відс. річних призначень. Проте, вже в січні розпочато внесення численних змін до бюджетного розпису. За два місяці планові видатки зменшено на 252,1 млн. грн. або на 2,3 відс., а в березні квартальні призначення збільшено на 138,4 млн. грн. і встановлено їх обсяг у сумі 11 млрд. 249,1 млн. гривень.

Видатки загального фонду державного бюджету за січень-березень поточного року проведено у сумі 10 млрд. 94,6 млн. грн., що становить 19,6 відс. річних призначень та 89,7 відс. – квартальних показників із урахуванням змін.

Виконання основних показників державного бюджету за видатками характеризують дані, наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Виконання державного бюджету за видатками

млн. грн.

№ з/п	Показники	Затверджено		Виконано за січень-березень 2004 року					
		всього	у т.ч. загальний фонд	всього		у т.ч. загальний фонд			
				сума	у відс. до річного обсягу	план	виконано	відс. виконання до:	
								плану	річного обсягу
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ	64 834	51 627	12 676	19,6	11 249	10 095	89,7	19,6
	<i>з них:</i>								
1.	Загальнодержавні функції	9 327	8 851	1 644	17,6	1 685	1 524	90,4	17,2
2.	Оборона	5 354	4 168	1 018	19,0	930	768	82,6	18,4
3.	Громадський порядок, безпека та судова влада	6 528	5 210	1 334	20,4	1 172	1 074	91,6	20,6
4.	Економічна діяльність	10 736	6 553	1 506	14,0	1 236	890	72,0	13,6
5.	Охорона навколишнього природного середовища	807	662	98	12,1	141	86	61,0	13,0
6.	Охорона здоров'я	2 748	2 225	403	14,7	435	268	61,6	12,0
7.	Духовний і фізичний розвиток	907	837	116	12,8	160	104	65	12,4
8.	Освіта	6 428	3 715	1 255	19,5	846	689	81,4	18,5
9.	Соціальний захист та соціальне забезпечення	7 459	5 043	1 629	21,8	1 214	1 124	92,6	22,3
10.	Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	14 502	14 326	3 668	25,3	3 416	3 562	104,3	24,9

➤ **За результатами трьох місяців не проведено видатки (без урахування видатків на обслуговування державного боргу, проведення виборів та**

резервного фонду) за бюджетними програмами на загальну суму **1 млрд. 137,7 млн. гривень.**

Видатки соціального напрямку не проведено на суму 345,6 млн. грн., з них на освіту – 149,7 млн. грн. (підготовка кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації, що підпорядковані Міністерству освіти і науки, – 35,3 млн. грн., видання та придбання підручників для студентів та учнів – 24,1 млн. грн.); **охорону здоров'я – 77 млн. грн.** (державний санітарно-епідеміологічний нагляд та дезінфекційні заходи – 17,4 млн. грн., програми і централізовані заходи з профілактики та лікування СНІДу – 6,9 млн. грн.); **соціальний захист та соціальне забезпечення – 67,7 млн. грн.** (соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи – 22,5 млн. грн., забезпечення інвалідів протезно-ортопедичними виробами, засобами пересування та реабілітації – 9,4 млн. гривень).

Не проведено видатків на економічну діяльність у сумі 310,5 млн. грн., з них на державну підтримку будівництва та технічне переоснащення підприємств з видобутку кам'яного вугілля, лігніту (бурого вугілля) і торфу – 110,5 млн. грн.; реструктуризацію вугільної та торфодобувної промисловості – 23,8 млн. грн.; селекцію в рослинництві – 12,9 млн. грн.; експлуатацію загальнодержавних і міжгосподарських державних меліоративних систем – 12,8 млн. гривень.

➤ Нижче середнього рівня виконано бюджетні програми житлово-комунального господарства (32,9 відс.), охорони навколишнього природного середовища (61 відс.), охорони здоров'я (61,6 відс.), духовного та фізичного розвитку (65 відсотків).

➤ **За наявності планових призначень не розпочато проведення видатків на загальну суму 160,6 млн. грн., з них централізовані заходи по боротьбі з туберкульозом (35,4 млн. грн.), створення потужностей по переробці відходів виробництва та споживання (20 млн. грн.), забезпечення медичних заходів Комплексної програми “Цукровий діабет” (17,4 млн. грн.), централізовані заходи з імунопрофілактики (13,3 млн. грн.), створення космічного ракетного комплексу “Циклон-4” (10 млн. грн.), створення уніфікованої телекомунікаційної системи диспетчерського контролю та автоматизованого керування гірничими машинами і технологічними комплексами на вугледобувних підприємствах для підвищення техніки безпеки (8,3 млн. грн.) тощо.**

➤ **Окремі головні розпорядники бюджетних коштів не спромоглися забезпечити використання виділених їм бюджетних асигнувань.**

Головні розпорядники бюджетних коштів використали бюджетні асигнування в першому кварталі поточного року лише на 88,8 відс. від виділених Державним казначейством. Зокрема Державний комітет з питань регуляторної політики та підприємництва використав виділені йому кошти лише на 22,2 відс.; Державний комітет з питань житлово-комунального господарства – 40,4 відс.; Державний комітет з державного матеріального резерву – 42 відс.; Державна туристична адміністрація – 45 відс.; Державний комітет з питань

фізичної культури і спорту – 50 відс.; Міністерство охорони здоров'я – 50,8 відс.; Міністерство аграрної політики – 56,6 відсотка.

➤ **Державним казначейством та головними розпорядниками бюджетних коштів у звітному періоді не виконано видатки за захищеними статтями.**

Не забезпечена виплата заробітної плати в нарахованих сумах. Видатки з оплати праці працівників бюджетних установ з нарахуваннями виконано лише на 87,4 відс., що призвело до росту кредиторської заборгованості на 284,6 млн. гривень. Видатки з придбання продуктів харчування виконано на 86,2 відс., медикаментів та перев'язувальних матеріалів – 23 відсотка. Як результат, на 01.04.2004 кредиторська заборгованість за цими статтями становила відповідно 109,7 млн. грн. та 11,2 млн. гривень. Видатки із забезпечення інвалідів протезно-ортопедичними виробами, засобами перев'язування та реабілітації проведено на суму 15,2 млн. грн., що становить 61,7 відс. планових призначень першого кварталу.

На відміну від бюджетів попередніх років, у 2004 році перелік захищених статей видатків загального фонду державного бюджету доповнено видатками на реформування та розвиток Збройних Сил та розвідувальну діяльність у сфері військової оборони. Головне управління розвідки забезпечило використання виділених коштів на розвідувальну діяльність на 89,2 відс., а Міністерство оборони спрямувало на реформування та розвиток Збройних Сил 89,6 відс. планових призначень, з яких використано лише 45,9 відсотка.

➤ **У запланованих обсягах здійснено видатки за бюджетними програмами на загальну суму 2 млрд. 945,9 млн. грн., що становить лише 26,2 відс. планових призначень на січень-березень.**

У повному обсязі надано субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання передбачених чинним законодавством пільг ветеранам війни і праці, ветеранам військової служби, органів внутрішніх справ, реабілітованим громадянам, які стали інвалідами внаслідок репресій або є пенсіонерами, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи та житлові субсидії населенню (за трьома видами субвенцій) 903,9 млн. грн.; на надання допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям та інвалідам з дитинства і дітям інвалідам – 449,1 млн. грн.; пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу – 555,5 млн. грн. та за іншими бюджетними програмами.

➤ **У першому кварталі Кабінетом Міністрів України приймалися рішення щодо підвищення розмірів оплати праці, що Законом України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” не передбачалося. Такі дії Уряду збільшували навантаження на видаткову частину державного бюджету та призводили до росту заборгованості.**

✓ Урядом прийнято 4 постанови щодо збільшення розмірів оплати праці працівників бюджетної сфери. Зокрема, з 1 січня 2004 року посадові оклади державних та головних тренерів фізичної культури і спорту збільшені в середньому в 1,6 раза (постанова Уряду від 14.01.2004 №11 “Про внесення змін у розділ VI додатка 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2001 р. №134”); підвищені посадові оклади працівників Національної

комісії з радіаційного захисту населення в 1,5 раза (постанова Уряду від 28.01.2004 №84 “Про нову редакцію додатка до постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2001 р. №1096”); надано право начальнику Національної академії оборони підвищувати до 100 відс. посадові оклади науково-педагогічним та науковим працівникам Академії з числа військовослужбовців (постанова Уряду від 23.02.2004 №199 “Про внесення зміни до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 р. №992”); дозволено голові Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг у межах фонду оплати праці встановлювати працівникам надбавку за особливі умови роботи, кваліфікацію і професійний ризик у розмірі до 50 відс. посадового окладу з урахуванням доплат за ранг та вислугу років (постанова Уряду від 11.03.2004 №314 “Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2003 р. №741”).

✓ **Прийняття рішень щодо підвищення оплати праці у непоодиноких випадках впливало на збільшення розмірів кредиторської заборгованості.**

З початку року кредиторська заборгованість з оплати праці зросла більш ніж на 210,1 млн. гривень. Значний ріст допущено Державним комітетом з питань фізичної культури і спорту, де заборгованість в цілому зросла на 1,8 млн. грн., а за програмами, що пов'язані з тренувальними заходами – на 1,7 млн. грн.; Міністерством охорони здоров'я – на 16,2 млн. грн.; Міністерством аграрної політики – на 14,6 млн. грн.; Міністерством з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи – на 2,8 млн. грн.; Національною академією оборони – на 4,8 млн. гривень. Національною комісією радіаційного захисту населення при місячному фонді оплати праці у першому кварталі 7,1 тис. грн. допущено утворення кредиторської заборгованості із заробітної плати в сумі 5,2 тис. гривень.

➤ **Урядом приймалися рішення щодо погашення заборгованості із заробітної плати сільгосптоваровиробників за рахунок коштів, передбачених у бюджеті на підтримку сільськогосподарських підприємств.**

На виконання статті 27 Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” Кабінетом Міністрів прийнято постанови від 14.01.2004 №13 “Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету, які виділяються для часткової компенсації вартості мінеральних добрив вітчизняного виробництва, та про надання повноважень з регулювання цін на мінеральні добрива” та від 30.01.2004 №96 “Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету, які виділяються для часткової компенсації витрат сільськогосподарських підприємств з посіву ярих зернових культур”, якими передбачено, що сільгоспвиробники (всіх форм власності) отримані на зазначені цілі бюджетні кошти спрямовують в першу чергу на погашення заборгованості із заробітної плати і платежів до бюджету. Законом про державний бюджет на 2004 рік затверджено в загальному фонді для Мінагрополітики на часткову компенсацію вартості мінеральних добрив вітчизняного виробництва 140 млн. грн., а на часткову компенсацію витрат сільськогосподарських підприємств з посіву ярих зернових культур – 50 млн. гривень. Тобто, за рахунок бюджетних коштів здійснюється погашення заборгованості із заробітної плати та платежів до бюджету

сільськогосподарських виробників усіх форм власності, в тому числі і приватних, що Законом про бюджет не передбачено.

➤ **Не виконуються вимоги статті 91 Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” в частині скорочення граничної чисельності працівників органів виконавчої влади та заборони її збільшення протягом року.**

✓ Зазначеною статтею Закону зобов’язано Кабінет Міністрів України у місячний термін вжити заходи щодо скорочення граничної чисельності працівників центральних органів виконавчої влади не менше як на 10 відс. та заборонено приймати в 2004 році рішення щодо їх збільшення. Проте, протягом січня-березня поточного року Урядом прийнято 4 постанови про збільшення граничної чисельності працівників органів виконавчої влади на 139 од., із них: Міністерству у справах сім’ї, дітей та молоді – на 73 од. (постанова Уряду від 24.03.2004 №366), Міністерству юстиції – 50 од. (постанова Уряду від 04.03.2004 №263), Національній комісії регулювання електроенергетики – 15 од. (постанова Уряду від 17.03.2004 №328), Державному комітету у справах релігії – 1 од. (постанова Уряду від 11.02.2004 №142).

Постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 №304 “Про встановлення на 2004 рік граничної чисельності, фонду оплати праці працівників і видатків на утримання обласних, Севастопольської міської, районних, районних у м. Севастополі державних адміністрацій” **збільшена гранична чисельність працівників органів місцевої влади на 3078 одиниць.**

✓ Після прийняття Верховною Радою України 27 листопада 2003 року Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік”, Кабінет Міністрів України протягом грудня 2003 року прийняв 4 постанови щодо збільшення з 1 січня 2004 року граничної чисельності працівників органів виконавчої влади на 79 одиниць. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2003 №2075 “Про забезпечення виконання державних програм соціального захисту населення, постраждалого внаслідок Чорнобильської катастрофи” **Міністерству праці та соціальної політики, у зв’язку з передачею йому від Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи функцій з виконання дев’яти бюджетних програм соціального захисту населення, постраждалого внаслідок Чорнобильської катастрофи, збільшено чисельність працівників центрального апарату на 35 одиниць. Проте чисельність працівників центрального апарату Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи зменшена лише на 20 одиниць.**

➤ **Головними розпорядниками бюджетних коштів не забезпечено своєчасне використання коштів, виділених із резервного фонду державного бюджету.**

Протягом звітного періоду Урядом видано 12 розпоряджень щодо проведення видатків за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету в сумі 13,9 млн. гривень. На виконання вказаних розпоряджень направлено 9 млн.

грн. та проведено видатків на суму 1,3 млн. грн. або лише на 14,4 відсотка. Зокрема, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.01.2004 №33-р виділено Міністерству юстиції на проведення міжнародної експертизи аудіозаписів 850 тис. грн., із яких використано за січень-березень лише 208,7 тис. грн. або 24,6 відсотка. На проведення невідкладних заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у смт. Куйбишеве Запорізької області розпорядженням від 04.02.2004 №48-р виділено 2500 тис. грн., із яких за лютий-березень використано лише 709,8 тис. грн., або 28,4 відсотка.

➤ **Не виконано планові призначення для проведення видатків на державні централізовані капітальні вкладення.** За перший квартал проведено видатки на централізовані капітальні вкладення у сумі 20,2 млн. грн., що становить лише 33,7 відс. бюджетних призначень на цю мету.

• *На відміну від попередніх років, у 2004 році виконання видаткової частини спеціального фонду державного бюджету за рахунок загальнодержавних доходів і зборів здійснюється згідно помісячного бюджетного розпису спеціального фонду, а за рахунок власних надходжень бюджетних установ – згідно річного розпису.*

Видатки спеціального фонду державного бюджету на 2004 рік затверджено в загальній сумі 12 млрд. 565,5 млн. грн., проте внесеними протягом січня-березня змінами вони збільшені на 641,6 млн. грн. і за звітний період проведені в сумі 2 млрд. 581,2 млн. грн., що становить 19,5 відс. річних призначень.

Здійснення видатків спеціального фонду державного бюджету за основними напрямками характеризують дані, наведені в таблиці 3.

Таблиця 3

Виконання спеціального фонду державного бюджету за видатками

млн. грн.

№ з/п	Показники	План на 2004 рік	Виконано за I квартал 2004 року	Відсоток виконання
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ	13 207	2 581	19,5
	<i>з них:</i>			
1.	Загальнодержавні функції	475	120	25,3
2.	Оборона	1 186	250	21,1
3.	Громадський порядок, безпека та судова влада	1 319	260	19,7
4.	Економічна діяльність	4 183	615	14,7
5.	Охорона навколишнього природного середовища	146	11	7,7
6.	Охорона здоров'я	524	136	25,9
7.	Духовний і фізичний розвиток	70	12	17,0
8.	Освіта	2 713	566	20,9
9.	Соціальний захист та соціальне забезпечення	2 416	504	20,9
10.	Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	175	106	60,8

Найбільші обсяги коштів спеціального призначення спрямовувалися в звітному періоді на проведення видатків за програмами Пенсійного фонду – 487,8 млн. грн. або 22,3 відс. загального обсягу; Державної служби

автомобільних доріг – 470,2 млн. грн. або 18,6 відс.; Міністерства освіти і науки – 390,6 млн. грн. або 21,1 відс.; Міністерства оборони – 131,6 млн. грн. або 16,5 відс.; Міністерства внутрішніх справ – 178 млн. грн. або 20,6 відсотка.

• *Протягом першого кварталу поточного року погіршився стан розрахункової дисципліни в бюджетній сфері.*

➤ **Кредиторська заборгованість установ, які утримуються за рахунок коштів державного бюджету, зросла за січень-березень на 636,2 млн. грн. і на 01.04.2004 становила 3 млрд. 528,4 млн. грн., у тому числі за загальним фондом – 1 млрд. 818,9 млн. гривень.**

✓ **Кредиторська заборгованість з оплати праці працівників бюджетних установ за видатками, які проводяться із загального фонду збільшилася протягом трьох місяців на 210,1 млн. грн. або в 4,4 раза і на 01.04.2004 становила 272,3 млн. грн. (15 відс. загальної заборгованості), у тому числі з простроченим терміном виплати – 32,2 млн. грн.; з оплати комунальних послуг та енергоносіїв – 94,2 млн. грн. або в 1,8 раза і становила 206,5 млн. грн. (11,4 відс.) та з виплати стипендій – 10 млн. грн. або в 1,9 раза і становила 21,4 млн. гривень.**

Найбільші обсяги зростання заборгованості допущено Міністерством освіти і науки – на 103 млн. грн.; Міністерством оборони – 96,5 млн. грн.; Міністерством внутрішніх справ – 32,4 млн. грн.; Міністерством охорони здоров'я – 28,3 млн. грн.; Міністерством аграрної політики – 19,8 млн. грн.; Державним управлінням справами – 15,8 млн. грн.; Державною митною службою – 14,1 млн. гривень.

✓ **Кредиторська заборгованість за видатками спеціального фонду на 01.04.2004 становила 1 млрд. 769,5 млн. грн. і зросла з початку року на 259 млн. грн. або на 22 відсотки. Найбільші обсяги заборгованості допустили Державний комітет з державного матеріального резерву – 554 млн. грн. або 32,4 відс. загальної заборгованості, Міністерство оборони – 228,9 млн. грн. або 13,4 відс., Міністерство освіти і науки – 186,1 млн. грн. або 10,9 відс., Міністерство аграрної політики – 147,8 млн. грн. або 8,6 відсотка.**

➤ **Дебіторська заборгованість установ, які утримуються за рахунок коштів державного бюджету, на 1 квітня 2004 року становила 6 млрд. 264 млн. гривень.**

✓ **Дебіторська заборгованість за видатками, проведеними із загального фонду, зменшилася протягом січня-березня на 120,5 млн. грн. і становила 971,3 млн. гривень.**

✓ **Дебіторська заборгованість за видатками спеціального фонду збільшилася на 529,4 млн. грн. і на 01.04.2004 становила 5 млрд. 292,7 млн. гривень. Найбільші обсяги дебіторської заборгованості традиційно обліковуються за Державним комітетом з державного матеріального резерву – 3 млрд. 822,4 млн. грн. (72,2 відс. загального обсягу), Міністерством оборони – 338,5 млн. грн. (6,4 відс.), Міністерством з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків**

Чорнобильської катастрофи – 237,1 млн. грн. (4,5 відс.), Міністерством внутрішніх справ – 191,2 млн. грн. (3,6 відс.), Міністерством освіти і науки – 129 млн. грн. (2,4 відсотка).

IV. ВИСНОВКИ ЩОДО ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА СТАНУ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

• *Законом України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” граничний розмір дефіциту державного бюджету встановлено в сумі 3 млрд. 429,5 млн. гривень. У першому кварталі 2004 року Державний бюджет України виконано з профіцитом у сумі 200,3 млн. грн., у тому числі загальний фонд – з дефіцитом у сумі 222,4 млн. грн., спеціальний – з профіцитом у сумі 422,7 млн. гривень.*

➤ **План фінансування загального фонду державного бюджету та асигнувань на обслуговування державного боргу на січень-березень поточного року скориговано Міністерством фінансів до рівня їх фактичних показників.**

Розписом загального фонду державного бюджету на 2004 рік у січні-березні 2004 року передбачалось залучити для фінансування загального фонду державного бюджету із внутрішніх джерел 2 млрд. 903,7 млн. грн., у тому числі від розміщення державних цінних паперів – 2 млрд. 568,1 млн. грн., надходжень від приватизації – 335,6 млн. грн., та здійснити витрати на фінансування дефіциту та погашення державного боргу у сумі 4 млрд. 140,5 млн. грн., у тому числі на погашення боргу та придбання цінних паперів – 2 млрд. 502,8 млн. грн., на фінансування дефіциту – 1 млрд. 637,7 млн. гривень. Надходження із зовнішніх джерел не передбачались.

В процесі виконання бюджету у звітному періоді Міністерством фінансів були внесені зміни до розпису. В результаті надходження до джерел фінансування загального фонду державного бюджету збільшені на 1 млрд. 907,5 млн. грн. за рахунок зменшення надходжень від розміщення внутрішніх державних цінних паперів на 1 млрд. 290,3 млн. грн та збільшення надходжень від розміщення єврооблігацій на 3 млрд. 197,8 млн. грн., а також збільшені витрати на погашення внутрішнього боргу та придбання цінних паперів на 118,8 млн. гривень. Витрати на погашення зовнішнього боргу зменшені на 2,1 млн. гривень. Видатки на обслуговування державного боргу в цілому збільшені на 2 млн. грн. за рахунок зменшення видатків на обслуговування внутрішнього боргу на 20 млн. грн. та збільшення видатків на обслуговування зовнішнього боргу на 22 млн. гривень.

➤ **Загальний фонд державного бюджету виконано з дефіцитом у сумі 222,4 млн. грн. при запланованому бюджетним розписом дефіциті в сумі 1 млрд. 637,7 млн. грн. та уточненому показнику – 1 млрд. 610,6 млн.**

гривень. Для фінансування загального фонду державного бюджету залучено значно більше коштів (на 2,6 млрд. грн.) проти фактичної потреби у витратах. Цей ресурс залишився невикористаним і збільшив залишки готівкових коштів загального фонду державного бюджету на 2 млрд. 558,3 млн. грн., які станом на 01.04.2004 становили 3 млрд. 776,2 млн. гривень.

✓ У першому кварталі 2004 року для фінансування загального фонду державного бюджету залучено 5 млрд. 399,8 млн. грн. або на 86 відс. більше затверджених розписом планових обсягів та на 12,2 відс. більше уточнених обсягів, у тому числі від розміщення державних цінних паперів на внутрішньому ринку – 1 млрд. 277,8 млн. грн. або 49,8 відс. та 100 відс., відповідно, на зовнішньому – 3 млрд. 197,8 млн. грн. або 100 відс. уточнених планових обсягів (бюджетним розписом зовнішні запозичення передбачалося здійснювати починаючи з червня місяця), від приватизації державного майна за січень-березень 2004 року надійшло 924,2 млн. грн. або в 2,8 рази більше плану.

✓ На фінансування загального фонду державного бюджету використано лише 2 млрд. 841,5 млн. грн., з них на фінансування дефіциту – 222,4 млн. грн. і на погашення державного боргу – 2 млрд. 619,1 млн. гривень.

➤ Для фінансування спеціального фонду державного бюджету розписом на січень-березень 2004 року передбачалося залучити 171,7 млн. грн., у тому числі від зовнішніх запозичень – 152,4 млн. грн., від приватизації державного майна – 19,3 млн. гривень. Погашення державного боргу за рахунок коштів спеціального фонду передбачалося здійснити в сумі 529,8 млн. грн., тобто 100 відс. річних обсягів.

✓ Всього до джерел фінансування спеціального фонду державного бюджету у січні-березні поточного року надійшло 53,8 млн. грн., в тому числі із зовнішніх джерел – 19,4 млн. грн. або лише 12,7 відс. затверджених обсягів, від приватизації державного майна – 34,4 млн. грн. або в 1,8 рази більше затверджених обсягів на звітний період.

✓ При запланованому профіциті в сумі 358,1 млн. грн. спеціальний фонд державного бюджету виконано в звітному періоді з профіцитом у сумі 422,7 млн. грн., який утворився внаслідок непроведення видатків та обмеження надання кредитів при достатніх ресурсах. Залишок готівкових коштів збільшився на 476,5 млн. грн. і станом на 01.04.2004 становив 1 млрд. 505 млн. гривень.

• *Загальний обсяг державного боргу з початку року збільшився на 1 млрд. 518,7 млн. грн. (291 млн. дол. США) і становив на 1 квітня 2004 року 79 млрд. 52,2 млн. грн. (14 млрд. 833,5 млн. дол. США). Внутрішній державний борг збільшився на 710,2 млн. грн. (134,9 млн. дол. США) і становив 21 млрд. 234,9 млн. грн. (3 млрд. 984,6 млн. дол. США), зовнішній державний борг збільшився на 808,5 млн. грн. (156,1 млн. дол. США) і становив 57 млрд. 817,3 млн. грн. (10 млрд. 848,9 млн. дол. США).*

✓ Протягом звітного періоду **прямі боргові зобов'язання збільшилися на 1 млрд. 347,6 млн. грн. і становили 67 млрд. 480,9 млн. грн.**, при цьому **прямий внутрішній борг у порівнянні з початком року збільшився на 710,2 млн. грн. і досяг 21 млрд. 234 млн. грн.**, а **прямий зовнішній борг – на 637,4 млн. грн. і становив 46 млрд. 246,9 млн. гривень.**

Причиною зростання державного боргу стало перевищення здійснених запозичень для фінансування державного бюджету над витратами з погашення державного боргу та фінансування дефіциту державного бюджету. **Зовнішній державний борг збільшився за рахунок розміщення семирічних єврооблігацій на суму 600 млн. дол. США під 6,875 відс. річних на початку березня. Внутрішній державний борг виріс у зв'язку з оформленням, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.2003 №2014 “Про випуск облігацій внутрішньої державної позики для погашення простроченої бюджетної заборгованості з податку на додану вартість”, облігаціями внутрішньої державної позики непогашеної простроченої бюджетної заборгованості по невідшкодованим сумах податку на додану вартість, що утворилася на 1 листопада 2003 року і не відшкодована до 1 січня 2004 року на суму 893 млн. гривень.**

✓ **За типом боргового зобов'язання державний борг складається на 73,1 відс. із зовнішнього боргу та на 26,9 відс. – внутрішнього. Валютна складова державного боргу з початку року зменшилась на 0,6 відс. і становить 82 відсотка.**

✓ У звітному періоді на погашення та обслуговування державного боргу витрачено **3 млрд. 288,8 млн. грн. або 21,3 відс. витрат державного бюджету**, в тому числі на погашення та обслуговування зовнішнього державного боргу – **2 млрд. 505,4 млн. грн.**, внутрішнього – **783,4 млн. гривень.**

V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

• *Законом України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” передбачено 39 видів трансфертів з державного бюджету до місцевих бюджетів, загальний річний обсяг яких збільшився в порівнянні з 2003 роком на 2 млрд. 772,4 млн. грн. (23,6 відс.) і становить 14 млрд. 501,5 млн. гривень. Впродовж січня-березня поточного року з місцевих бюджетів до державного бюджету передано трансфертів на суму 309,5 млн. грн. або 107,3 відс. запланованого обсягу.*

➤ **За січень-березень поточного року місцеві бюджети отримали із державного бюджету дотації вирівнювання в сумі 1 млрд. 924,2 млн. грн. або 104,6 відс. плану, передбаченого на цей період. У порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяги дотацій збільшилися на 520,3 млн. гривень.**

➤ З метою зменшення фактичних диспропорцій між місцевими бюджетами через нерівномірність мережі бюджетних установ за рахунок надходжень до загального фонду державного бюджету в звітному періоді надано бюджетам Автономної Республіки Крим та областей додаткові дотації в сумі 53,5 млн. грн. або 100 відс. планових призначень.

➤ **За рахунок надходжень до загального фонду державного бюджету в 2004 році місцевим бюджетам передбачено надати 33 види субвенції в загальному обсязі 6 млрд. 672,4 млн. гривень.** Протягом січня-березня поточного року з державного бюджету виділено 1 млрд. 522,9 млн. грн. або 100 відс. до планових призначень.

➤ **За рахунок відповідних надходжень до спеціального фонду державного бюджету передбачено надати місцевим бюджетам протягом року 3 види субвенцій у загальній сумі 175,2 млн. гривень.** У звітному періоді місцеві бюджети отримали 106,5 млн. грн. або 68,4 відс. плану на січень-березень 2004 року.

Згідно із пунктами 38 та 39 статті 51 Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” у поточному році за рахунок коштів, що надійдуть до спеціального фонду державного бюджету в рахунок погашення заборгованості з перерахування дивідендів, нарахованих на акції ВАТ “Укртелеком”, що є у державній власності, за результатами господарської діяльності за 2000 рік у сумі 148,9 млн. грн. передбачено надати субвенції місцевим бюджетам на погашення заборгованості з пільг населенню за надані послуги у сумі 138,4 млн. грн. та на ліквідацію наслідків стихійного лиха у сумі 10,5 млн. гривень. За січень-березень поточного року до державного бюджету від ВАТ “Укртелеком” надійшло коштів в сумі 149,1 млн. грн. або 100,1 відс. планових призначень на рік. При цьому субвенції надані відповідно в сумі 92,5 млн. грн. або 66,8 відс. плану на січень-березень та 7,3 млн. грн. або 69,8 відсотка.

➤ Відповідно до статті 25 Закону України “Про Державний бюджет України на 2004 рік” у лютому місяці поточного року за рахунок загального фонду державного бюджету міському бюджету міста Севастополя надано компенсацію від втрат доходів внаслідок розміщення на території міста Чорноморського флоту Російської Федерації в сумі 31,8 млн. гривень.

• *До місцевих бюджетів протягом січня – березня поточного року надійшло, з урахуванням трансфертів, 8 млрд. 634,2 млн. грн. доходів або 24,5 відс. річного обсягу, затвердженого місцевими радами. При цьому до загального фонду надійшло 7 млрд. 559 млн. грн. або 24 відс., до спеціального фонду – 1 млрд. 75,2 млн. грн. або 28,6 відс. плану на рік.*

➤ **Власні доходи місцевих бюджетів становили 4 млрд. 965,7 млн. грн. або 24 відс. річного обсягу. Проте їх питома вага в загальних надходженнях місцевих бюджетів, порівняно з відповідним періодом 2003 року, зменшилась на 2,9 відс. пункти.** До загального фонду надійшло

3 млрд. 997,1 млн. грн. або 23,4 відс., спеціальний фонд виконано в сумі 968,6 млн. грн. або 27 відс. річного плану.

Номинальне збільшення доходів місцевих бюджетів відбулось за рахунок надходжень від відчуження майна, яке належить місцевим органам влади (118,8 млн. грн.), єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва (55,5 млн. грн.), плати за землю (67,6 млн. грн.), плати за ліцензії на певні види господарської діяльності (35,5 млн. грн.), власних надходжень бюджетних установ (50,6 млн. грн.), збору за забруднення навколишнього середовища (12,7 млн. грн.), плати за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності (50 млн. грн.), плати за оренду цілісних майнових комплексів (16,5 млн. грн.), податку з власників транспортних засобів (5,2 млн. гривень). Також збільшилися надходження до цільових фондів, утворених Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади (2,4 млн. гривень). **Водночас зменшилися надходження** місцевих податків і зборів (4,1 млн. грн.), що зумовлено скасуванням готельного збору, який в їх загальних надходженнях складав понад 10 відсотків.

З 1 січня 2004 року набув чинності Закон України від 22.05.2003 №889 “Про податок з доходів фізичних осіб”, яким при суттєвому розширенні податкової бази ставка оподаткування доходів фізичних осіб на 2004 рік встановлена на рівні 13 відс. проти раніше діючої прогресивної шкали ставок прибуткового податку з громадян від 10 до 40 відсотків. **Зниження ставки податку з доходів фізичних осіб у поточному році не призвело до скорочення надходжень податку до місцевих бюджетів.** Надходження податку з доходів фізичних осіб за січень-березень 2004 року склали 2,72 млрд. грн., що відповідає обсягу надходжень у січні-березні минулого року (2,73 млн. гривень).

• *Протягом звітного періоду здійснено видатки з місцевих бюджетів та передано коштів до державного бюджету в сумі 7 млрд. 599,5 млн. грн., що становить 21,6 відс. призначень, затверджених місцевими радами на рік. При цьому видатки загального фонду збільшилися на 238,4 млн. грн., а спеціального – на 315,6 млн. гривень.*

✓ **Видатки загального фонду** місцевих бюджетів за січень-березень поточного року проведені в сумі 6 млрд. 650,5 млн. грн. або 21,8 відс. плану на рік. Найбільшу питому вагу становили видатки на освіту – 32,2 відс. (2 млрд. 138,5 млн. грн.); охорону здоров'я – 24,1 відс. (1 млрд. 600,1 млн. грн.); соціальний захист та соціальне забезпечення – 23,1 відс. (1 млрд. 534,6 млн. грн.); загальнодержавні функції – 6 відс. (398,4 млн. грн.); трансферти до державного бюджету – 4,7 відс. (309,5 млн. грн.); духовний і фізичний розвиток – 4,1 відс. (272,6 млн. грн.); житлово-комунальне господарство – 4 відс. (265 млн. гривень).

Питома вага видатків соціального спрямування у загальній сумі видатків загального фонду становила 83,4 відс. і збільшилися проти відповідного періоду 2003 року на 4 відс. пункти. **На захищені статті направлено 4 млрд. 925,3 млн. грн.** або 74,1 відс. загального обсягу видатків загального фонду. В порівнянні з відповідним періодом минулого року, зросли видатки

на оплату праці – 386 млн. грн.; нарахування на заробітну плату – 145,1 млн. грн.; виплату процентів (доходу) за зобов'язаннями – 33,8 млн. грн.; продукти харчування – 28,7 млн. грн.; медикаменти та перев'язувальні матеріали – 21,1 млн. гривень. При цьому видатки на поточні трансферти органам державного управління інших рівнів та населенню зменшилися на 342,9 млн. грн. та 129,9 млн. грн. відповідно.

✓ **Видатки спеціального фонду** місцевих бюджетів за січень-березень проведено в сумі 949 млн. грн., що становить 88,3 відс. надходжень до фонду та 20,5 відс. обсягів, затверджених місцевими радами на рік.

➤ **Стан розрахункової дисципліни бюджетних установ, що утримуються за рахунок коштів місцевих бюджетів, залишається незадовільним.**

✓ **Кредиторська заборгованість** з початку року збільшилася на **505,8 млн. грн. або 35,4 відс.** і на 01.04.2004 становила **1 млрд. 936,2 млн. грн.**, у тому числі **696,6 млн. грн. або 36 відс.** – прострочена. Найбільші обсяги заборгованості мали бюджети м. Києва (197 млн. грн.); Автономної Республіки Крим (148,8 млн. грн.); Донецької (152,3 млн. грн.); Одеської (145 млн. грн.); Київської (134,3 млн. грн.); Луганської (131,5 млн. грн.) областей. Питома вага їх заборгованості у загальній сумі становила 46,9 відсотка.

✓ **Дебіторська заборгованість** бюджетних установ, що утримуються за рахунок місцевих бюджетів з початку року зменшилася на **9,4 млн. грн.** і на 1 квітня 2004 року становила **432,9 млн. грн.**, у тому числі загального фонду – 197,7 млн. гривень. В територіальному розрізі найбільші суми дебіторської заборгованості рахуються за установами, що утримуються з бюджетів м. Києва (68,6 млн. грн.); Автономної Республіки Крим (37 млн. грн.); Харківської (80,2 млн. грн.); Полтавської (26,6 млн. грн.); Миколаївської (20,1 млн. грн.); Київської (19,9 млн. грн.) областей.

• **В цілому місцеві бюджети виконані за перший квартал 2004 року з перевищенням доходів над видатками (профіцитом) у сумі 1 млрд. 34,6 млн. грн., у тому числі загальний фонд – 908,4 млн. грн., спеціальний – 126,2 млн. гривень.**

ГОЛОВА РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

В.К.СИМОНЕНКО